

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра германо-романської філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан/директор

Кришченко О.Г.
25.06.2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1.16 Практика усного та писемного мовлення з другої іноземної мови
(номер і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет / інститут <small>(назва інституту, факультету)</small>	Галузь знань <small>(номер і назва галузі знань)</small>	Спеціальність <small>(номер і назва спеціальності)</small>	Освітня програма <small>(назва освітньої програми)</small>
ННІМВ	03 Гуманітарні науки	035 Філологія	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Розробники: Літвінова М.М., доц., к.філол.н., доц.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та акад. звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та акад. звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та акад. звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):

германо-романської філології та перекладу

(назва кафедри)

Протокол № 9 від 29 04 2021 р.

Завідувач кафедри (голова предметної комісії):

(підпис)

Рудницька Н.М.

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету/інституту:

ННІМВ

(назва факультету/інституту)

Протокол № 10 від 22 06 2021 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Д'яченко Ю.Ю.

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Профіль дисципліни (мета, предмет, завдання, знання і навички)

Метою викладання дисципліни є формування компетентностей здобувачів вищої освіти відповідно вимог освітньої програми підготовки бакалаврів, навчання видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання й письма (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є німецька мова (у практичному, синхронному, соціокультурному аспектах); жанрово-стильові різновиди текстів; міжособистісна, міжкультурна та масова комунікація в усній і письмовій формі.

Завданнями дисципліни є формування навичок володіння чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності на відповідному рівні.

Аудіювання: розуміти основні думки у більших за обсягом текстах, що містять невелику кількість незнайомих слів, при чіткому висловленні літературною мовою за темами, що вивчаються; розуміти повністю а також окрему детальну інформацію в усних повідомленнях без атмосферних шумів, з чіткою вимовою.

Читання: аналітичне, з повним розумінням текстів на знайомі теми, що складаються з часто використовуваних слів та структур; синтетичне, з розумінням основного змісту текстів, що містять невелику кількість незнайомих слів; вибіркове, зі знаходженням необхідної інформації в тексті.

Усне монологічне мовлення: відтворити та розповісти історію або описати предмети чи явища, спираючись на ілюстративний матеріал та/або приклад; висловлюватися складносурядними, складнопідрядними реченнями за темами, що вивчаються; комбінувати елементи вивчених виразів відповідно до ситуації; використовувати правильний наголос та мелодику в складних реченнях, структурувати висловлювання за допомогою пауз та демонструвати комунікативний намір за допомогою інтонації.

Усне діалогічне мовлення: підтримувати діалог з непередбачуваним змістом на знайомі теми; демонструвати достатні знання лексики та граматичних структур для реалізації ефективної комунікації; комбінувати елементи відомих виразів у розмовах відповідно до ситуації; використовувати правильний наголос та мелодику в простих реченнях, структурувати висловлювання за допомогою пауз та демонструвати комунікативний намір за допомогою інтонації; висловлюватися відносно без зусиль, попри певні проблеми з формулюванням успішно продовжувати розмову без сторонньої допомоги.

Письмове мовлення: створювати текст певного типу (приватний, офіційний лист, повідомлення, коментар), який би характеризувався логічною структурою викладу, комунікативною відповідністю, семантико-стилістичною адекватністю та граматичною правильністю; як за прикладом, так і творчо, використовуючи довідкову літературу.

1. 2. Програмні компетентності

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
2. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність працювати в команді та автономно.
5. Здатність спілкуватися німецькою мовою.
6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
7. Здатність застосовувати знання німецької мови у практичних ситуаціях комунікації.
8. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про німецьку мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
9. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про жанри і стилі, художні явища літератури німецькою мовою.

10. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань в межах запропонованої тематики.

1.3. Програмні результати навчання

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти отримає:

- вміння вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та німецькою мовами усно та письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (на рівні B1 у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти);
- вміння організувати процес свого навчання й самоосвіти для систематизації та закріплення навичок володіння чотирма видами мовленнєвої діяльності, розвитку пізнавальних здібностей;
- вміння співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо;
- знання й розуміння системи німецької мови і вміння застосовувати ці знання у навчальній та професійній діяльності;
- вміння характеризувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови;
- знання норми літературної державної та німецької мов та вміння їх застосовувати у всіх видах мовленнєвої діяльності;
- знання принципів, технологій і прийомів створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та німецькою мовами;
- вміння аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- вміння використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній сферах життя;
- вміння здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- знання й розуміння основних понять, теорій та концепцій обраної філологічної спеціалізації, вміння застосовувати їх у навчальній та професійній діяльності;
- вміння збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови і мовлення й використовувати їх для розв'язання комунікативних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;
- знання і розуміння принципів академічної доброчесності.

Для формування програмних результатів навчання здобувач вищої освіти повинен оволодіти наступними знаннями, вміннями та уявленнями.

Знати: особливості німецької вимови; необхідний лексичний мінімум (продуктивний і рецептивний) з визначених програмою тем; фрази-кліше усного мовлення; граматичний матеріал, пов'язаний з тематикою, що вивчається; характеристики соціальних різновидів мови; принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів.

Вміти: аналізувати, систематизувати та інтерпретувати факти мови та мовлення для розв'язання навчальних завдань; вільно спілкуватися німецькою мовою усно та письмово в межах програмного матеріалу для розв'язання комунікативних завдань з дотриманням орфоепічних норм та інтонаційного оформлення, належним граматичним контролем мовлення, розумінням оригінальних друкованих, аудіотекстів за тематикою, що вивчається; здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів

Мати уявлення: про чинники, що перешкоджають ефективній комунікації та шляхи їх подолання.

1.4. Навчальна робота за дисципліною

Статус дисципліни: обов'язкова

Семестр: 5, 6 семестр

Обсяг дисципліни:

кредитів ECTS – 10

Вид контролю: залік, іспит

Мова навчання: німецька, українська

Спосіб навчання: аудиторне навчання, заочне (дистанційне)

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри германо-романської філології та перекладу, які безпосередньо проводять заняття, за розкладом, або звернувшись з письмовим запитом до викладача через функцію «Повідомлення» на платформі Moodle (<http://moodle2.snu.edu.ua>).

1.5. Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
3, 4	Практичний курс другої іноземної мови	Тема 1-8

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання
5 семестр Тема 1. Bildung und Ausbildung.		
Практичне заняття 1-8	<u>Стислий зміст.</u> Bildungs- und Ausbildungssystem in Deutschland. Präsens Passiv. Präteritum Passiv.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 1	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die ganze Wahrheit».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 2. Wetter und Klima.		
Практичне заняття 9-16	<u>Стислий зміст.</u> Wie entstehen Gewitter. Warum stürmt es besonders im Herbst. Klimawandel. Perfekt Passiv. Plusquamperfekt Passiv. Futurum Passiv.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 2	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die ganze Wahrheit».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 3. Mensch: Körperbau und Organe.		
Практичне заняття 17-24	<u>Стислий зміст.</u> Körperteile. Innere Organe. Aufbau und Funktion. Passiv mit Modalverben. Die Konkurrenzformen des Passivs. Konzessivsätze.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-,

		відеоматеріалів.
Самостійна робота 3	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die Fantasien des Herrn Röpke und andere Geschichten».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 4. Krankheiten und Arzneimittel (Gebrauchsinformation).		
Практичне заняття 25-34	<u>Стислий зміст.</u> Packungsbeilage: Arzneien gegen Erkrankungen der Atemwege, Schmerzmittel, Arzneimittel gegen Infektionen. Kausalsätze.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 4	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die Fantasien des Herrn Röpke und andere Geschichten».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Підсумковий контроль		залік
6 семестр Тема 5. Tier- und Pflanzenwelt.		
Практичне заняття 1-10	<u>Стислий зміст.</u> Wildtiere. Häufigste Pflanzen Deutschlands. Futur II. Konsekutivsätze.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 5	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Der rote Hahn».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 6. Verkehr und Mobilität.		
Практичне заняття 11-18	<u>Стислий зміст.</u> Verkehrsmittel. Mobilität in Deutschland. Konjunktiv II.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 6	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Der rote Hahn».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 7. Internet. Digitale Medien.		
Практичне заняття 19-26	<u>Стислий зміст.</u> Computer. Audiovisuelle Medien. Webseiten. Konjunktiv II.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 7	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die Angst und der Tod».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Тема 8. Fortschritt und Umwelt.		
Практичне заняття 27-34	<u>Стислий зміст.</u> Immer größere Risiken für Mensch und Umwelt. Umweltschutz. Konjunktiv I.	Виконання лексико-граматичних вправ, усний та письмовий переказ текстів, комунікативні завдання, усний та письмовий переклад текстів та аудіо-, відеоматеріалів.
Самостійна робота 8	<u>Стислий зміст.</u> Домашнє читання «Die Angst und der Tod».	Усний переказ, виконання комунікативних завдань.
Підсумковий контроль		іспит

3. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Номер теми	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		лк	пз	лб	завд	с-р-		лк	пз	лб	завд	с-р-
5-й семестр												
1	36	-	16	-	-	20	38	-	2	-	-	36
2	38	-	16	-	-	22	38	-	2	-	-	36
3	36	-	16	-	-	20	36	-	2	-	-	34
4	40	-	20	-	-	20	38	-	4	-	-	34
Всього годин за семестр	150	-	68	-	-	82	150	-	10	-	-	140
6-й семестр												
1	40	-	20	-	-	20	38	-	4	-	-	34
2	38	-	16	-	-	22	36	-	2	-	-	34
3	36	-	16	-	-	20	38	-	2	-	-	36
4	36	-	16	-	-	20	38	-	2	-	-	36
Всього годин за семестр	150	-	68	-	-	82	150	-	10	-	-	140
Всього годин	300	-	136	-	-	164	300	-	20	-	-	280

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
<p><i>Знати:</i> здобувач вищої освіти засвідчує впевнені знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу з визначених тем, з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей.</p> <p><i>Вміти:</i> здобувач вищої освіти демонструє високий рівень володіння чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з повним розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; вільно спілкується німецькою мовою усно та письмово в межах програмного матеріалу для розв'язання комунікативних завдань з дотриманням орфоепічних норм та інтонаційного оформлення, належним граматичним контролем мовлення, повним розумінням оригінальних друкованих, аудіотекстів за тематикою, що вивчається; виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння аналітико-синтетичного характеру, здійснює лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів, аналізує, систематизує та інтепретує факти мови та мовлення для розв'язання навчальних завдань; аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; здатен запропонувати власні шляхи і способи розв'язання лінгвістичних задач.</p>			
82 – 89	B	добре	зараховано
<p><i>Знати:</i> здобувач вищої освіти засвідчує повною мірою знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу з визначених тем, з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей.</p> <p><i>Вміти:</i> здобувач вищої освіти демонструє впевнене володіння чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; дотримується орфоепічних норм та правильно інтонаційно оформлює своє повідомлення, здійснює належний граматичний контроль мовлення, вільно користується лексикою в межах програмного матеріалу; розуміє аутентичні друковані та аудіотексти за тематикою, що вивчається; ефективно використовує німецьку мову в усній та письмовій формі для розв'язання комунікативних завдань; виконує вправи високої складності, виявляючи уміння аналітико-синтетичного характеру, здійснює лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів, аналізує, систематизує та інтепретує факти мови та мовлення для розв'язання</p>			

навчальних завдань; аргументує власні дії, подає коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок.			
74 – 81	C	добре	зараховано
<p><u>Знати:</u> здобувач вищої освіти на належному рівні засвідчує повною мірою знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу з визначених тем, з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей; належно ознайомлений з основною навчальною літературою, але не виявляє обізнаності повною мірою з додатковою літературою; демонструє не достатньо широку лінгвістичну компетенцію для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі; володіє знаннями, здобутими у ході виконання самостійної роботи, але не повною мірою вміє застосувати їх для розв'язання практичних завдань.</p> <p><u>Вміти:</u> здобувач вищої освіти демонструє належне володіння чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; допускає незначні мовленнєві помилки; не може пояснити всі лінгвістичні закономірності, засвідчені в конкретному випадку; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких незначних помилок.</p>			
64 – 73	D	задовільно	зараховано
<p><u>Знати:</u> здобувач вищої освіти засвідчує задовільні знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу, має фрагментарний, та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації.</p> <p><u>Вміти:</u> виконує вправи, виявляючи уміння аналітико-синтетичного характеру, але реалізує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні деякі недоліки; не завжди може запропонувати власні приклади; не застосовує знання у нових умовах або слабо орієнтується в тому, як їх застосувати; у процесі коментування мовних явищ спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи.</p>			
60 – 63	E	задовільно	зараховано
<p><u>Знати:</u> здобувач вищої освіти засвідчує достатні знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу, володіє фрагментарним, та не завжди усвідомленим обсягом засвоєної інформації.</p> <p><u>Вміти:</u> здобувач вищої освіти демонструє задовільне володіння чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; виконує основні вправи, виявляючи уміння аналітико-синтетичного характеру, але реалізує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у процесі коментування мовних явищ спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи; у мовленні наявні недоліки, не застосовує знання у нових умовах.</p>			
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
<p><u>Знати:</u> здобувач вищої освіти засвідчує слабкі знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу.</p> <p><u>Вміти:</u> здобувач вищої освіти не достатньо володіє чотирма видами усної та письмової мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; не може навести приклади, прокоментувати мовні явища; відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.</p>			
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<p><u>Знати:</u> здобувач вищої освіти не засвідчує знання фонетичних норм, граматичних правил, лексичного матеріалу.</p> <p><u>Вміти:</u> здобувач вищої освіти не демонструє володіння чотирма видами усної та письмової</p>			

мовленнєвої діяльності (рівень B1) у відповідності з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: читання з розумінням аутентичних текстів, ситуативне мовлення, аудіювання аутентичних текстів та написання творчих робіт німецькою мовою; помиляється у процесі формулювання визначень, не може навести приклади; відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає суттєві помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей мовних одиниць; не вміє застосовувати навчальний матеріал у процесі розв'язання практичних завдань.

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

5.1. Документи і форми навчально-методичного забезпечення дисципліни

5.1.1. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Практика усного та писемного мовлення з другої іноземної мови» (для здобувачів вищої освіти III курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») / Уклад.: М.М. Літвінова. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 21 с.

5.2. Джерела інформації

5.2.1. ABC der deutschen Nebensätze: Einführung und Übungen. Wolf-Dietrich Zielinski. Hueber Verlag, 1981 – 191 s.

5.2.2. Buscha A., Szita S. Begegnungen B1+. Deutsch als Fremdsprache. / Anne Buscha, Szilvia Szita. – Leipzig : Schubert-Verlag, 2012. – 266 S.

5.2.3. Specht F. Der rote Hahn. – Hueber Verlag, 2010 – 80 S.

5.2.4. Specht F. Die Angst und der Tod. – Hueber Verlag, 2010 – 64 s.

5.2.5. Specht F. Die ganze Wahrheit. – Hueber Verlag, 2012 – 56 S.

5.2.6. Thoma L. Die Fantasien des Herrn Röpke und andere Geschichten. – Hueber Verlag, 2013 – 61 S.

5.2.7. Камянова Т. Deutsch. Учебник немецкого языка / Татьяна Камянова. – М. : Изд-во «Славянский дом книги», 2003. – 592 с.

5.2.8. Совершенствуем знание немецкого языка: грамматика с упражнениями и ключами / Dreuer, Schmitt ; ред. О. В. Петренко. – К. : Методика, 1996. – 336 с.

5.2.9. Тагиль И.П. Грамматика немецкого языка / И.П. Тагиль. – 6-изд. – СПб.: КАРО, 2010. – 496с.

5.2.10. Тагиль, И.П. Грамматика немецкого языка в упражнениях / И.П. Тагиль. – 4-е изд., испр., перераб. и доп. – Санкт-Петербург: КАРО, 2016. – 384 с.